

[B] **LYRIEK ZONDER LYRISME.
POËZIE VAN ALLARD SCHRÖDER**

Allard Schröder een dichter? Dat nu ook weer niet, zo klinkt het voorzichtig in het nawoord van zijn bundel *Het meisje met de afstandsbediening*. Hij stelt zijn dichtwerk expliciet voor als een bijproduct: “In al die jaren dat ik proza en essays schreef, heb ik ook wel eens een gedicht gemaakt, meestal op momenten dat ik niets dringends onder handen had of gewoon omdat het andere werk even niet wilde vloten. Omdat de gedichten uit deze bundel puur voor mijn eigen genoegen zijn geschreven, heb ik nooit eerder de moeite genomen ze te publiceren.” Maakwerk, niemendalletjes, louter voor het plezier – grote bescheidenheid (maar waren dat niet precies de termen waarmee ook Paul van Ostaijen zijn poëzie karakteriseerde?). Het belang van de eigen gedichten relativeren: altijd een prima strategie als je het heel erg meent. Allard Schröder een dichter? Wees maar gerust.

Schröders nawoord leest als een heuse verantwoording. Waar andere dichters aangeven welke gedichten ze waar voorpubliceerden, lijkt Schröder rekenschap te willen geven van het feit dat hij nooit eerder verzen liet verschijnen. En hij legt uit waarom vorm en stijl van de gedichten zo uiteenlopend zijn: ze kwamen tot stand in de loop van een lange periode en vormden nooit een project op zich. Op het eerste gezicht lijkt deze bundel dan ook een ratjetoe. Cycli of afdelingen ontbreken, veel samenhang lijkt er tussen de gedichten niet te bestaan en je vindt er anekdotische gedichten naast voluit lyrische poëzie en verzen in klassieke stijl – eclecticisme troef dus. Op basis daarvan kun je beweren dat Schröder wars is van scholen en modes (hoe verfrissend!) of, negatief geformuleerd, dat hij een dichter is zonder eigen herkenbare stem. De afwezigheid van eenheid is echter geen gevolg van naïeve onbevangenheid of gebrek aan dichterlijk metier. Schröder is een kameleontische dichter die perfect op de hoogte is van tradities, stijlen en vormen en hij probeert ze stuk voor stuk uit. Niet als stijlloefening of vrijblijvend spel, maar als een poëtische zoektocht naar de bestaansmogelijkheid van poëzie in deze tijd. Neem nu ‘Supermarktgedicht’, dat opent met een verwijzing naar de beroemde regel “Om mijn oud woonhuis peppels staan” van de

symbolist J.H. Leopold. Schröders eigentijdse variant luidt: “Eindeloze rijen bonen in blik daar blinkend staan, / waar traag het karretje langs schappen rijdt”, waarop via een *monologue intérieur* het verdere supermarktbezoek beschreven wordt. Doordat hier een van de bekendste verzen van de Nederlandse poëzie wordt aangepast aan een hedendaagse context maakt Schröder een statement: poëzie heeft niets met het hogere te maken, gedichten moeten over vandaag gaan. Niet het hooggestemde, maar het banale staat centraal en daarvoor zoekt Schröder gepaste vormen.

Op ‘Supermarktgedicht’ volgt bijvoorbeeld een montage van gespreksflarden op café (‘Bartaal’). ‘Protocol’ is dan weer een liefdesgedicht, waarin het cliché “ik zie je zo graag dat ik je wil opeten” heel letterlijk genomen wordt. Pathetische gevoelens leveren zo een kannibalistisch gedicht op. Of ‘Modernisme’, dat bestaat uit een opsomming van totaal oninteressante handelingen uit het dagelijkse leven en zo elke romantiek uit de poëzie bant. Daarop volgt dan weer het zoete slaapliedje ‘Requies’: “Laat de maan dan nu maar rusten / rusten het stof, de tonen, de toetsen, het mes, / rusten de jacht, rusten de rusteloze handen, / alles voor altijd rusten, zoet rimpelend rusten.” Mooi, maar de gewild lyrische stijl en de omkering van de woordvolgorde in het tweede vers geven het geheel een parodistische toets. Of wat te denken van de – alleen al door hun lengte – prozaïsche slotregels van het gedicht ‘Het regent’. Dat beschrijft de weldadige effecten van regen op het lyrische ik, maar eindigt nuchter als volgt: “Een auto rijdt voorbij, hoor ik, het vuil wordt opgehaald, / de regen ruist en ruist, iemand slaakt een kreet van extase.” Schröder test dus zowat alle moderne en postmoderne poëtische technieken, maar ook klassieke vormen probeert hij uit. Het bombastische ‘Homerus’ bestaat uit louter (al dan niet letterlijk) aan de blinde zanger ontleende metaforen, “Tibulliaanse nazomer” is een (overigens erg geslaagde) imitatie van typisch Latijnse poëzie en de knappe ‘Epigrammen’, naar Oudgrieks model, roepen sterk de sfeer op van hun voorbeelden, maar ze hebben, hoe meer de reeks vordert steeds meer betrekking op alledaagse beslommeringen.

Het meisje met de afstandsbediening lijkt duidelijk te willen maken dat elke vorm van poëzie legitiem is en zelfs overtuigend kan zijn. Wil het gedicht echter

hedendaags zijn, dan moet het over vandaag gaan en is elke vorm van lyrisme uit den boze. Wanneer de poëzie toch naar dromerigheid neigt, dan wordt dat bruusk verstoord of lichtjes belachelijk gemaakt, zoals in het slotgedicht, ‘Zondeval’. Dat dient zich aan als een idyllische beschrijving van een picknick waarbij een wapperend kleed het lyrische ik in een heerlijke poëtische stemming brengt. Aan het slot wordt hij echter keihard uit zijn droom wakker: “Mijn moeder riep me naar het heden terug. / Broodjes. Kaasworsthamjam? Broer stoot / chocolademelk om, zus morst eigeel. / Het was mooi weer.” Veel onpoëtischer kan een gedicht niet eindigen dan met een opmerking over het weer.

Kerngedicht van de bundel lijkt mij ‘Deconstructie’, dat als volgt opent: “Steen voor steen breek ik mijn huis af. / Ik breek het af om mijn kamer / eindelijk de wereld te tonen.” Hier ontdoet een lyrisch ik zich van zijn cocon, het treedt buiten zijn beschermde wereld, breekt uit zijn individualiteit ten voordele van een openheid op de buitenwereld, wat uiteraard ook een poëtische betekenis heeft. Niet het ik is interessant, niet het eigen kleine leed, maar de werkelijkheid. De laatste strofes beschrijven de positie van de dichter: “Ik laat mijn kleine wereld aan de grote zien en de grote aan mijn kleine. / Trots lachend loop ik naar buiten, maar als ik dan mezelf zie gaan / heb ik geen huid meer, weerloos bedelend om inzicht sta ik / in de koude stilte die schaterend door de leegte suist. // Steen voor steen bouw ik mijn huis, om weer verscholen / naar de dwaze lach van de grote wereld te luisteren.”

De dichter staat wel open voor de buitenwereld, maar de confrontatie met de werkelijkheid is hard. De ik-figuur trekt zich opnieuw terug, zij het niet om zich op zichzelf terug te vallen. Hij is weliswaar op de wereld betrokken, maar poëzie kan nooit meer zijn dan zijdelings commentaar – ook poëticaal is Schröder dus ongevoelig voor elke bombarie over poëtisch engagement.

CARL DE STRYCKER

ALLARD SCHRÖDER, *Het meisje met de afstandsbediening. Gedichten*, De Bezige Bij, Amsterdam, 2011, 48 p.